

OKUL BAŞARISINDA AİLENİN ETKİSİ

Asuman Düzgün

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

İnsanoğlu bu dünyada şükredeceği sayısız nimetlerle kuşatılmıştır. En değerli varlığımız ve bizlere birer emanet olarak verilen evlatlarımız ise hiç kuşkusuz bu nimetlerin en büyüklerinden. Anne babalar olarak bizler, çocuklarımız daha dünyaya gözlerini açtıkları andan itibaren onları hep güzel yerlerde ve güzellikler içinde hayal ederiz. Onların hayatta ve okulda başarıyı yakalamış, ailesine, vatanına, milletine faydalı birer insan olmaları içinse dualar ederiz. Peki, biz ebeveynler olarak çocuklarımızın okulda başarıyı yakalamaları için neler yapabiliriz?

Anne babalar, bulundukları konum itibarıyla sadece çocuklarının ilk öğretmenleri değil, aynı zamanda okulda eğitimcilerin de ortaklarından. Okulun ve eğitimin önemini farkında olan ebeveynler, çocuklarının akademik olarak başarılı olmasında kendi üzerlerine düşen sorumluluğun da farkındadırlar. Dünyanın en zor mesleği olarak bilinen anne babalığın hakkıyla yerine getirebilmesi için çocuklarımızın gelişim dönem özelliklerine göre ihtiyaç duydukları alanlarda onlara rehberlik etmemiz, sürecin sağlıklı atlatılması için elzem görünüyor.

Çocuğun çalışma isteğinin diri kalması için onun motivasyon kaynaklarını, nasıl ders çalışırsa daha kalıcı öğrenme sağlayacağını bilmek için öğrenme stilini, gerçekçi hedefler koyabilmek için de çocuğun kapasitesini bilmek gerekir.

Eğitim dediğimiz zaman karşımıza bir kavram çıkıyor: Başarı. Peki, başarı nedir? Başarı; her yarıştta önde gitmek, birinci olmak, her alanda rakip tanımamak demek değildir. Başarı, kişinin yetenekleri oranında kendini geliştirmesidir. Çünkü insan, kendi limit ve yetenekleri ile belirli bir kabiliyet potansiyeli olan bir varlıktır. Aslolan, potansiyelin farkına varılarak en iyi şekilde kullanılmasıdır. Her tohum, içinde ağaç olma potansiyeli taşır. Önemli olan, tohumun zayı olmadan ağaç olmasına ve potansiyelini ortaya çıkarmasına yardımcı olmaktır. Biz eğitimciler, akademik başarısızlığı, öğrencinin zihinsel potansiyelinin sağlayabileceğinden daha düşük performans göstermesi diye tanımlarız. Bir öğrencinin başarı durumunu değerlendirirken çocuğun kapasitesi ve performansı arasındaki uyuma bakılıyor. Bu ikisi arasındaki uyumsuzluk başarısızlık olarak tanımlanıyor.

Başarı Durumunu Etkileyen Faktörler

Öğrencinin akademik başarısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Çocuğun bireysel özellikleri, okul, çevre, aile bunlardan en önemlileridir. Çocuğun bireysel özelliklerinden olan zekânın başarılı olmak için genelde yeterli olduğu düşünülse de zekâ desteklenmez ve işlenmezse gizli bir hazine olarak kalabilir. Bizim üzerinde duracağımız faktör aile. Özellikle anne babaların çocuklarına karşı takındıkları tutumlar, onların başarı durumunu yakından ilgilendirmektedir.

Çocuğu Tanımak: Çocuğun ilgi yetenek ve potansiyelinin anne babası tarafından bilinmemesi

çocukla ilgili gerçekçi beklentilerin oluşmasını engelleyecektir. Çocuğu tanımak, onun bireysel özelliklerinin farkında olmak demektir. Potansiyeli, öğrenme stili, motivasyon kaynağı gibi başarıyı etkileyen faktörler çocuğu tanıyarak ona uygun hareket edilmesini gerektiren noktalardandır. Çocuğun çalışma isteğinin diri kalması için onun motivasyon

• • •

Anne babalar, bulundukları konum itibarıyla sadece çocuklarının ilk öğretmenleri değil, aynı zamanda okulda eğitimcilerin de ortaklarındandır. Okulun ve eğitimin öneminin farkında olan ebeveynler, çocuklarının akademik olarak başarılı olmasında kendi üzerlerine düşen sorumluluğun da farkındadırlar.

• • •

kaynaklarını, nasıl ders çalışırsa daha kalıcı öğrenme sağlayacağını bilmek için öğrenme stilini, gerçekçi hedefler koyabilmek için de çocuğun kapasitesini bilmek gerekir. Her çocuğun yatkın olduğu alan üzerine yatırım yapıldığında mükemmel başarılar ortaya çıkacağından onun genlerine Yaradan'ın koyduğu cevheri bulmak gerekir. Ve çocuklar, sa-

hip olduklarının farkına vardıkları oranda kendilerini tanıyacak ve başarılı olacaklardır.

Çocuğun Bireysel Özelliklerinin Farkında Olmak: Her çocuğun bireysel özellikleri farklıdır. Bir çocuğun okulda ve hayatta başarıyı yakalamasında eğitimi ile ilgilenen kişilerin onu gerçekten tanıması ve aynı zamanda onun doğuştan getirdiği kişisel özelliklerini koşulsuz kabul etmesi yatmaktadır. Bir resmi güzelleştiren, içinde kullanılan farklı renklerdir. Bizler de çocuklarımız arasında yaratılış ve fitrat farkı olduğu bilinciyle sahip oldukları özelliklere saygı duyarsak onlarla olan ilişkimizi daha sağlıklı hâle getirebiliriz.

Bir bahçıvanı düşünelim, bahçesindeki bütün bitkilere aynı bakımı yapmış olsa muhtemelen bahçeyi ya kurutur ya da yabani otlar basar. Güneş isteyen çiçeği güneşe dikmek, suyunu ihtiyacına göre ayarlamak onlardan alınacak verimi artıracaktır. Yarıdan, dünyaya gelen her çocuğun farklı olduğunu parmak izlerine koyduğu şifre ile göstermiş. Bizlere düşen, buna saygı göstererek var olan kapasitelerine yatırım yapmaktır.

Çocuğu Başkalarıyla Kıyaslamamak: Anne babalar genellikle çocukları ders çalışmaya ve başarılı olmaya teşvik etmek için onları arkadaşları veya kardeşleri ile kıyaslama yoluna gidebilmektedirler. Hiçbir çocuğu başka biriyle kıyaslayarak ders çalışmaya teşvik edemeyiz. Aksine çocuğun kendine olan güvenini zedeler ve kıyasladığımız kişiyle arasına nifak tohumları atılmasına sebep oluruz.

Çocuktan Kapasitesinin Üzerinde Performans Beklememek:

Her anne baba elbette çocuğunu çok iyi yerlerde görmek ister. Ancak çocuğumuza hedef koyarken onun kişisel imkânlarını göz ardı ettiğimizde çocukta var olan enerjinin de heba olmasına neden olabiliriz. Anne babada çocuğun kapasitesinin üzerinde bir beklentinin olması, çocuğu altından kalkamayacağı, ruhsal olarak zorlanacağı bir yükün altına sokabilir. Ailesinin yüksek beklentisini karşılayamayan çocuk, ben zaten yapamıyorum diyerek öz saygısını yitirebilir. Beklentinin çocuğun kapasitesinin altında olması ise çocuğu tembelliğe veya rehavete itebilir.

Çocuğun Duygusal İhtiyaçlarını İhmal Etmemek:

Akademik başarılarının artması için çocukların fizyolojik ihtiyaçlarının yanında duygusal ihtiyaçlarının karşılanması önemlidir. Anne babalar bazen karnenin güzelliği ya

da başarının boyutu kadar sevgi mesajı verebilmektedir. Başarıya koşullu sevgi, anne baba ve çocuk ilişkisini zedeleyecektir. Çocuklar, başarı düzeyleri ne olursa olsun anne babaları tarafından sevilme ve kabul görmek isterler. Çocuklardaki birçok davranış bozukluğunun altında genelde sevgiye doyma noktasında yetersizlik görüyoruz. Sağlam kişilikli çocuklar, ilişkileri sağlıklı ve güçlü bir aile ortamında yetişirler. Ebeveynler bazen çocuklar için yaptıkları fedakârlıkları farkında olmadan dile getirebiliyorlar. Bu durum çocukların duygusal gerilim yaşamalarına neden olabiliyor. Birçok sınav kaygısı yaşayan öğrencinin duygu dünyasında anne babasının beklentilerini ve kendisi için yaptıkları fedakârlıkları karşılayamama endişesi yatmaktadır.

Çocukla Sağlıklı İletişim Kurmak:

İletişimin temel dinamiklerinden olan “etkin dinleme”,

çocuklara ailesi tarafından önemsendikleri, değerli görüldükleri duygu ve düşüncesini sağlayacaktır. Ailesi ile iletişimde çatışan çocuk, çoğu zaman direkt karşı gelmez ve ailesine tepkisini başarısızlıkla gösterebilir. Ayrıca çocuğumuzun arkadaş çevresini tanımak, okul başarısında ehemmiyet arz ediyor. Arkadaş ilişkisini tanımak ise ancak çocuğumuzla ve onun sosyal çevresi ile kurduğumuz sağlıklı iletişime bağlıdır.

Eğitimde Ortak Dil Kullanmak:

Anne babanın okula ve eğitime verdikleri önem çocukları açısından çok kıymetlidir. Okuluna veya öğretmenine karşı kullandığımız olumsuz ifadeler, çocuğun okula karşı saygısını etkileyecek, çocuk saygı duymadığı bir öğretmeni dinlemeyecektir. Dersleri dinlemeyen bir öğrenciden başarı beklememiz ise mümkün görünmemektedir. Ayrıca okul ve aile olarak kullanılan dil

noktasındaki tutarlılık, çocuğun okul ortamında kazandıkları bilgi ve becerilerin ev ortamında da pekiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlayacağından okul başarısını etkileyecektir. Okul aile arasındaki ilişkiyi şu örnekle ifade edebiliriz: Bir kayığın deniz üzerinde istenilen istikamette gidebilmesi için iki tane küreğe ihtiyacı vardır. Küreklerinden bir tanesi eksik olduğunda kayık ya olduğu yerde dönüp duracak ya da istikametinden sapacaktır. Birlikte aynı yöne doğru çekilen kürekle ancak arzu edilen noktaya ulaşılabilir.

Uygun Ortam Hazırlamak ve Uzaktan Eğitim: Buraya kadar, 'çocuğun okul başarısında ailenin etkisini' yazarken yüzyüze eğitimi düşünerek kaleme aldık. Malum olduğu üzere dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 'pandemi' olarak ilan edilen bir virüsle karşı karşıyayız. Bu salgın hastalıkla mücadele ettiğimiz şu günlerde evlerimiz, uzaktan eğitimle birer mektep hâline gelmiştir. Bu süreçte çocuklarımızın gerek kaygılarını yönetmede, gerekse uzaktan eğitim faaliyetlerine devamlarını sağlamada ailelere büyük görevler düşmektedir. Öğrencilerimizin disiplinli bir şekilde uzaktan eğitime dâhil olmaları için, onlarla birlikte oluşturulan zaman çizelgeleri çocuklarımızda bir rutin oluşturma adına etkili olacaktır. Başarı çok çalışmakla değil, etkili bir şekilde çalışmakla elde edilir. Bunun için de zamanı belirlenmiş öncelikler doğrultusunda programlamak önemli duruyor. Bu günlerde zaman yönetimi konusunda çocuklarımıza rehberlik etmenin yanı sıra onların ders takiplerini yapmak, EBA üzerinden yapacakları ders tekrarlarını kontrol etmek, uzaktan eğitim için onlara ortam hazırlamak ve öğretmenleri ile sürekli iletişim hâlinde olmak bu zaman diliminin daha sağlıklı bir şekilde geçirilmesine katkı sunacaktır.

Beslenme ve Uyku Düzenine Özen Göstermek: Okul başarısında sabah yapılmış güzel bir kahvaltının da payı bulunmaktadır. Güne kahvaltı yapmadan başlayan çocuklar, ilerleyen saatlerde dikkatleri de azalacağından dersi verimli bir şekilde dinlemeyeceklerdir. Kahvaltı kadar önemli diğer bir etken ise uykudur. Gece geç saatlere kadar uyanık kalan bir çocuk derste uyuyacak ya da çok verimsiz bir gün geçirecektir.

Geleceğe not düşmek bugünden geçer ve bu not, kalemle kâğıtla yazılan bir not değildir. Yaşayan, yaşatan capcanlı bir nottur. Bu not; ilgi, alâka ve sevgimizle büyüttüğümüz evlatlarımızdır. Neil Postman, "Çocuklar, göremeyeceğimiz bir zamana gönderdiğimiz canlı mesajlardır." der. Geleceğe dünyanın seyrini değiştirecek, yön verecek güzel mesajlar göndermek istiyorsak bu çağın eğitilmiş insan gücüne duyduğu ihtiyacı da düşünerek çocuklarımızla daha yakından ilgilenmeliyiz. Onları; okulda aldıkları eğitimin mezzetlerini, faziletli bir şahsiyet eşliğinde sergileyebilme erdemini gösteren, insanı ve merhameti önceleyen, aynı zamanda dünya ve ukba dengesini oturtmuş, iç dinamikleri sağlam birer insan olmanın hakiki bir başarı olduğunu bilen çocuklar olarak yetiştirmeleri noktasında desteklemeliyiz.

Evlatlarımızın okulda ve hayatta başarıyı yakalamaları dileğiyle...

